چالش‌ها و راهکارهای کنترل همروندی در پایگاه داده‌ی گرافی Neo4j

محمدحسین پوینده پور شهرضایی[1]، سروش قدیسه[2]

1- مقدمه

پایگاه داده‌های گرافی مانند Neo4j **به دلیل ساختار منعطف و قابلیت نمایش روابط پیچیده، در بسیاری از کاربردها مانند تحلیل شبکه‌های اجتماعی و سیستم‌های پیشنهاددهنده استفاده می‌شوند. اما مدیریت همزمانی** (Concurrency Control) **در این سیستم‌ها چالش‌های خاص خود را دارد، زیرا گره‌ها و یال‌ها دارای ارتباطات پیچیده‌ای هستند. کنترل همروندی در پایگاه داده‌های گرافی به ویژه در محیط‌های توزیع‌شده، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های طراحی سیستم‌های پایگاه داده است.**

در این مقاله، مکانیزم‌ها و پروتکل‌های کنترل همروندی در Neo4j **بررسی می‌شوند و با توجه به پایگاه داده‌ی پیاده‌سازی‌شده (شامل فیلم‌ها، بازیگران و روابط بین آن‌ها) تحلیل می‌شود که چگونه** Neo4j **چالش‌های مربوط به همروندی را مدیریت می‌کند.**

2- معماری ومدل داده در پایگاه داده‌ی پیاده‌سازی‌شده

پایگاه داده‌ی گرافی مورد استفاده، شامل نودهای زیر است:

- **Movie** (فیلم‌ها)
- **Person** (کارگردان‌ها و بازیگران)
- **Category** (ژانرها)
- **Year** (سال انتشار)
- **Country** (کشور تولید)
- **Type** (سریال یا فیلم)

روابط مهم در این گراف شامل موارد زیر هستند:

- directed (کارگردانی‌شده توسط)
- acted_in (بازی شده در)
- where (محل تولید)
- created_on (انتشار در سال مشخص)
- in_category (ژانر مرتبط با فیلم)

با این ساختار، همزمانی به هنگام اجرای تراکنش‌هایی مانند افزودن، حذف یا به‌روزرسانی اطلاعات فیلم‌ها و روابط بین آن‌ها بسیار مهم است.

3- مکانیزم‌های کنترل همروندی در Neo4j

3-1- کنترل نسخه‌های چندگانه (MVCC)

Neo4j برای خواندن داده‌ها از MVCC[1] استفاده می‌کند.
این روش باعث می‌شود که **تراکنش‌های خواندن بدون نیاز به قفل شدن داده‌ها اجرا شوند**، زیرا نسخه‌ای از داده در زمان شروع تراکنش ذخیره می‌شود و تا پایان خوانده می‌شود.
MVCC باعث کاهش **بن‌بست (Deadlock)** و افزایش کارایی می‌شود[1] .

3-2- املا قفل‌های نوشتاری[2]

برای تراکنش‌های نوشتنی **(مانند به‌روزرسانی فیلم‌ها یا افزودن بازیگران جدید)، از** Neo4j قفل‌های نوشتاری سطح گره[3]و یال [4] **استفاده می‌کند.**
این قفل‌ها تضمین می‌کنند که دو تراکنش به‌طور همزمان یک گره یا رابطه را تغییر ندهند.
اگر یک تراکنش بخواهد روی یک نود یا یال قفل بگیرد، تا زمان آزاد شدن قفل، تراکنش دیگر باید منتظر بماند یا به Rollback منجر شود[2] .

3-3- ایزوله‌سازی تراکنش‌ها

Neo4j تراکنش‌ها را با سطح ایزوله‌سازی **Read Committed** اجرا می‌کند، یعنی یک تراکنش فقط می‌تواند تغییرات تاییدشده[5] را ببیند. این ویژگی باعث کاهش تناقض داده‌ها بین تراکنش‌های در حال اجرا می‌شود**[3] .**

---

[1] **Multiversion Concurrency Control**
[2] **Write Locks**
[3] **Node Lock**
[4] **Relationship Lock**
[5] **Committed**

3-4- کنترل خوش‌بینانه (Optimistic Concurrency Control)

در بسیاری از سناریوها، به‌جای قفل‌گذاری سخت‌گیرانه، Neo4j از **کنترل خوش‌بینانه** استفاده می‌کند.
این روش به‌خصوص زمانی مفید است که احتمال رخداد تضاد تراکنشی کم باشد. در این روش، تراکنش‌ها بدون قفل اجرا می‌شوند و در پایان بررسی می‌شود که آیا داده‌ها از زمان آغاز تراکنش تغییر کرده‌اند یا نه. اگر تغییر رخ داده باشد، تراکنش مجدداً اجرا می‌شود . [4]

4- چالش‌های کنترل همروندی در پایگاه داده‌ی پیاده‌سازی‌شده

1-4- تداخل در به‌روزرسانی‌های همزمان

مثال: دو تراکنش همزمان سعی در تغییر ژانر یک فیلم دارند. در این صورت یکی از تراکنش‌ها باید منتظر بماند یا لغو شود[5] .

2-4- مشکلات خواندن کثیف(Dirty Reads)

با توجه به سطح ایزوله‌ی Read Committed، در Neo4j امکان خواندن داده‌هایی که هنوز تایید نشده‌اند وجود ندارد. این موضوع جلوی خواندن داده‌های نامعتبر را می‌گیرد[6] .

3-4- بن‌بست(Deadlocks)

اگر دو تراکنش همزمان قفل‌های متقابل روی نودهای مختلف بگیرند، ممکن است بن‌بست رخ دهد Neo4j .به‌طور خودکار یکی از تراکنش‌ها را لغو کرده و دیگری را ادامه می‌دهد[7] .

5- راهکارهای بهینه‌سازی کنترل همروندی در Neo4j

- **افزایش سطح ایزوله‌سازی تراکنش‌ها** برای کاهش احتمال تداخل داده‌ها[7].
- **استفاده از الگوریتم‌های زمان‌بندی تراکنش** برای اولویت‌بندی پردازش‌ها و جلوگیری از بن‌بست‌ها.[8]
- **بهینه‌سازی گره‌ها و روابط پرتکرار** برای کاهش تأخیرهای تراکنشی در به‌روزرسانی‌های مکرر.[5]
- **استفاده از استراتژی‌های خوش‌بینانه و ترکیب آن با قفل‌گذاری محدود** برای دستیابی به تعادل بین کارایی و سازگاری داده‌ها[6].

6- نتیجه‌گیری

مدیریت همزمانی در **Neo4j**با ترکیب **MVCC، قفل‌گذاری، ایزوله‌سازی Read Committed و کنترل خوش‌بینانه** انجام می‌شود. این روش‌ها باعث **افزایش کارایی و کاهش تضادهای تراکنشی** در پایگاه داده‌های گرافی می‌شوند. در پایگاه داده‌ی پیاده‌سازی‌شده‌ی مربوط به فیلم‌ها و سریال‌ها، اجرای بهینه‌ی این روش‌ها می‌تواند باعث جلوگیری از **بن‌بست‌ها، تضادهای نوشتاری و کاهش تأخیرهای تراکنشی** شود.

مراجع

[1] E. F. Codd, "A Relational Model of Data for Large Shared Data Banks," Communications of the ACM, vol. 13, no. 6, pp. 377-387, 1970.
[2] P. A. Bernstein, V. Hadzilacos, and N. Goodman, "Concurrency Control and Recovery in Database Systems," Addison-Wesley, 1987.
[3] M. Stonebraker, "The Case for Shared Nothing," IEEE Database Engineering Bulletin, vol. 9, no. 1, pp. 4-9, 1986.
[4] C. Curino, E. Jones, Y. Zhang, and S. Madden, "Schism: a Workload-Driven Approach to Database Replication and Partitioning," Proceedings of the VLDB Endowment, vol. 3, no. 1-2, pp. 48-57, 2010.
[5] T. Özsu and P. Valduriez, "Principles of Distributed Database Systems," Springer, 2011.
[6] J. Gray and A. Reuter, "Transaction Processing: Concepts and Techniques," Morgan Kaufmann, 1993.
[7] H. Garcia-Molina, J. D. Ullman, and J. Widom, "Database Systems: The Complete Book," Pearson, 2008.
[8] D. Kossmann, "The State of the Art in Distributed Query Processing," ACM Computing Surveys, vol. 32, no. 4, pp. 422-469, 2000.